

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kauppa, kasvu ja maailmanpolitiikka – Kauppapolitiikka Eurooppa 2020 -strategian kulmakivenä”

KOM(2010) 612 lopullinen

(2012/C 43/17)

Esittelijä: **Evelyne PICHENOT**

Euroopan komissio päätti 9. marraskuuta 2010 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Kauppa, kasvu ja maailmanpolitiikka – Kauppapolitiikka Eurooppa 2020 -strategian kulmakivenä

KOM(2010) 612 lopullinen.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. marraskuuta 2011.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 7.–8. joulukuuta 2011 pitämässään 476. täysistunnossa (joulukuun 7. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 185 ääntä puolesta ja 1 vastaan 5:n pidätyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan komission vuoden 2010 lopussa julkaisema uusi tiedonanto osuu ajankohtaan, jolloin kansainvälisessä kaupassa tapahtuu syvällisiä muutoksia, joiden johdosta nykyinen prosessi erottuu globalisaation edellisestä vaiheesta. EU 2020 -strategian ulkoiseen ulottuvuuteen ⁽¹⁾ liittyvän EU:n kauppapolitiikan avulla on tarkoitus varmistaa, että kauppa todellakin edistää kestävästä kasvusta, jota kriisistä irtautumiseksi nyt tarvitaan, sekä takaa samalla sosiaalisen markkinatalouden pysyvyyden ja tukee siirtymistä vähähiiliseen talouteen.

1.2 Komitea panee kiinnostuneena merkille, että tiedonannossa ”Kauppa, kasvu ja maailmanpolitiikka” ⁽²⁾ esitelty ”tarkistettu kauppapolitiikka” on askel eteenpäin ja valottaa hyödyllisellä tavalla seuraavia EU 2020 -strategiaan liittyviä ensisijaisia kauppapolitiittisia kysymyksiä:

— kaupan avaaminen ottaen huomioon kaupan maantieteellisen painopisteen siirtyminen kohti Aasiaa

— erittäin tärkeä yhteys raaka-aineiden ja energian toimitusvarmuuteen

— kaupan ja investointien (muiden kuin tulli- tai sääntely)esteiden – myös julkisiin hankintamenettelyihin osallistumista hankaloittavien esteiden – keskeinen merkitys

— vastavuoroisuusvaatimus kahden- ja monenvälisissä neuvotteluissa unionin strategisten talouskumppanien kanssa myös immateriaalioikeuksiin liittyvien näkökohtien osalta

— kaupan suojausmekanismien käyttö.

1.3 Komitean mielestä nykyistä lainsäädäntöä tulee selventää eräiltä osin, etenkin subventioiden ja valtiontukien osalta, ja sen arvoja ja normeja tulee korostaa hyödyntämällä tarvittaessa WTO:n riitojenratkaisuelimen (*Dispute Settlement Body*, DSB) tarjoamia mekanismeja, jotta oikeuskäytäntö noudattaisi vastaisuudessa tarkemmin lainsäädännön mukaista näkemystä rehdistä kilpailusta mm. suhteessa nousevan talouden maihin.

1.4 EU:n ei pidä höllentää sosiaalisia ja ympäristövaatimuksiaan kahdenvälisen neuvottelujen suuren määrän ja hankaluuden takia. Nämä kaksi seikkaa on otettava laajasti huomioon neuvottelujen taloudellisen ulottuvuuden rinnalla. Komitea pitääkin kestävästä kehityksestä koskevan osion sisältöä ja seuranta erityisen tärkeänä. Se korostaa, että kyseisen osion valmistelu on tiiviisti sidoksissa vaikutusarviointien laatuun ja liitännäistoi-
menpiteiden asianmukaisuuteen.

1.5 ETSK suosittelee, että YK laatisi maailmanlaajuisen peruskirjan, jossa vahvistetaan sosiaalista perusturva koskevan ILO:n aloitteen mukaiset vähimmäisoikeudet. Peruskirja voitaisiin liittää suunnitelmien mukaan vuonna 2015 tehtävään vuosituhanen kehitystavoitteiden tarkistukseen. Näin peruskirja muodostaisi johdonmukaisen viitepohjan yhdessä kauppaa ja kehitystä koskevien sitoumusten kanssa. ILO:lle on ensisijaisesti annettava tarkkailija-asema WTO:ssa, ja se on otettava vähitellen mukaan WTO:n kauppapolitiittiseen maatutkintaan (*Trade Policy Review Mechanism*, TPRM).

⁽¹⁾ Ks. kohta 3.3 ”Ulkopolitiikan välineiden hyödyntäminen” asiakirjassa ”Eurooppa 2020 – Älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun strategia”, KOM(2010) 2020, 3.3.2010.

⁽²⁾ Kauppa, kasvu ja maailmanpolitiikka, KOM(2010) 612.

1.6 ETSK kehottaa kiinnittämään yhä enemmän huomiota kehitysyhteistyökysymyksiin, maailmanlaajuisen yhteisvastuuseen ja keskusteluun vuosituotannon kehitystavoitteista. Se ehdottaa, että vuosi 2015 julistetaan kehityksen ja yhteistyön teemavuodeksi (alustava nimi). Koska myös EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet saavuttamaan kehitystavoitteet vuoteen 2015 mennessä, komitea kehottaa hyödyntämään EU:n teemavuotta niin, että pyritään saamaan kaikki ihmiset, kansalaisyhteiskunta, valtiot ja EU ymmärtämään asetetut tavoitteet sekä vuoden 2015 jälkeiset uudet tavoitteet ja ottamaan vastuuta niiden saavuttamisesta.

1.7 Kun pohditaan maailmanlaajuisia ruokaturvakysymyksiä, kansainvälinen kauppa on osa sekä ongelmaa että ratkaisua. Kansainvälisen kaupan sääntöjen avulla on edistettävä ruokaturvaa etenkin heikosti kehittyneissä maissa ja varmistettava niille tulliton pääsy kehittyneiden, mutta myös nousevan talouden maiden markkinoille erityis- ja poikkeuskohtelun periaatteen mukaisesti.

1.8 Jotta Eurooppa voisi kehittää vihreää taloutta maailmanlaajuisen kilpailun oloissa ja pysyä alalla johtoasemassa, sen tulisi oman etunsa ja ilmaston edun vuoksi pitää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet korkealla. Komitea ehdottaa vaikutusarviointien laatimista (kilpailukyky, työllisyys, ympäristö) ja julkisten keskustelutilaisuuksien järjestämistä vuosien 2020–2050 siirtymien ennakoinniseksi ja talouden toimijoiden ja kansalaisten odotusten vakauttamiseksi.

1.9 Pitkällä aikavälillä unionin olisi osaltaan edistettävä WTO:n uudistamista niin, että siitä tulee monenvälisesti toimiva globalisaation ohjausjärjestelmä, kuten vuonna 1948 annetussa Havannan peruskirjassa alun perin määritellystä Kansainvälisestä kauppajärjestöstä (*International Trade Organization*, ITO) piti tulla. Näin ollen työllisyys- ja investointikysymykset olisi otettava nimienomaisesti huomioon.

1.10 Komitea korostaa, että on yhä tärkeämpää kutsua kansalaisyhteiskunta mukaan EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanoon ja seurantaan etenkin kestävästä kehitystä koskevien kysymysten osalta, kuten hiljattain Etelä-Korean kanssa solmitussa vapaakauppasopimuksessa. ETSK on halukas osallistumaan aktiivisesti kyseisen sopimuksen ja tulevien kauppasopimusten täytäntöönpanoon. Se tarjoutuu osallistumaan seurantamekanismiin kokoamalla laajalta eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan edustajajoukolta huomioita vuosiraporttia varten. Se voi osallistua myös edistämään yhteistä toimintaa kumppanimaiden kansalaisyhteiskunnan kanssa sopimusten konkreettisten seurausten huomioon ottamiseksi. ETSK katsoo, että ensimmäisten sopimusten seurantamekanismien nopea käynnistäminen valaisi paljon luottamusta tarkistetun kauppapolitiikan kehittämiseen. Se auttaisi synnyttämään luottamuksen ilmapiiriin kumppanimaiden välille ja edistäisi siten kansalaisyhteiskunnan sitoutumista meillä oleviin kauppaneuvotteluihin.

2. Globalisaation suurten muutosten ennakointi

2.1 Oikeudenmukainen ja avoin kansainvälinen kauppa on säilyttämisen ja vahvistamisen arvoinen maailmanlaajuinen julkinen hyödyke. Jokaisen valtion tai valtioiden liittoutuman tulee edistää tämän toiminnan kestäväpohjaista sääntelyä sitä taustaa vasten, että jokainen pääsee nauttimaan hyödyistä vastavuoroisesti ja oikeassa suhteessa tekemiinsä myönnytyksiin. Näistä lähtökohdista EU on sitoutunut kaupan vapauttamiseen monenvälisessä, nykyisin WTO:hon pohjautuvassa toimintaympäristössä. ETSK on osoittanut vuodesta 2006 tukeaan unionin kauppapolitiikalle. ⁽³⁾

2.2 Euroopan komission vuoden 2010 lopussa julkaisema uusi tiedonanto osuu ajankohtaan, jolloin kansainvälisessä kaupassa tapahtuu syvällisiä muutoksia, joiden johdosta nykyinen prosessi erottuu globalisaation edellisestä vaiheesta. EU 2020 -strategiaan liittyvän EU:n kauppapolitiikan haasteena on varmistaa, että kauppa voi edistää kestävästä kasvusta ja sosiaalisen markkinatalouden pysyvyyttä ja tukea siirtymistä vähähiiliseen talouteen.

2.3 Komitea korostaa globalisaatiossa parhaillaan tapahtuvien muutosten analysoimiseksi vuosikymmenen viittä suurta kehityslinjaa, joiden tulisi ohjata niin WTO:n kuin kauppapolitiikan pääosastonkin kansalaisyhteiskuntafoorumissa käytäviä keskusteluja ja joiden tavoitteena on lisätä EU:n kauppapolitiikan strategisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Kehityslinjat ovat seuraavat:

— **Kilpailun piiriin kuuluvien alojen lisääntyminen.** Uusi teknologia – tietoon tai kuljetuksiin liittyvistä tekniikoista tulevaisuuden vihreään teknologiaan – muuttaa hyvinvoinnin tuottamistapoja ja lisäarvon jakautumista ja lisää maiden välistä kilpailua. Se lisää tavaroiden, palvelujen ja tuotannon-tekijöiden – erityisesti pääoman ⁽⁴⁾ – liikkuvuutta ja siten kansainväliselle kilpailulle avoimien talous- ja yhteiskuntaelämän alojen määrää.

— Osaaminen ja innovointi ovat edelleen kasvun moottoreita, mutta ne mullistavat nykyään klassisten teorioiden mukaista käsitystä kansainvälisestä kaupasta. Maat eivät enää vaihda viiniä pellavaan, kuten Ricardon aikaan. Maat ovat jo noin kymmenen vuoden ajan erikoistuneet – joskus sosiaaliseen ja verojen polkumyyntiin syyliä – työntekijöiden osalta sellaisten tehtävien suorittamiseen, joissa näillä on etumatkaa kilpailijoihin nähden. **Tehtävien suorittamisella käytävä kauppa** liittyy vähitellen teollisuustuotteiden kaupan kanssa, mutta viimeksi mainittua on kuitenkin vielä enemmän. **Palvelujen osuus** kaupasta (20 %) on yhä merkittävämpi ja kuvastaa yhä paremmin niiden osuutta maiden kansallisesta varallisuudesta (70 % Euroopan bkt:stä).

⁽³⁾ EUVL C 211, 19.8.2008, s. 82; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 150; EUVL C 255, 22.9.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ EUVL C 318, 29.10.2011, s. 150.

- Kilpailun ulottaminen yhä useampiin ammatteihin ja talouden toimijoihin edistää innovointia ja lisää taloudellisia mahdollisuuksia ja siten talouden maailmanlaajuista tehokkuutta. Samalla se kuitenkin lisää omalta osaltaan **eriarvoisuutta** maiden sisällä. Eriarvoisuutta on mahdollisuuksissa ja palkkatasossa liikkuvien ja paikallaan pysyvien työntekijöiden välillä, ammattitaitoisten ja ammattitaidottomien työntekijöiden välillä, rahallista pääomaa omistavien ja niiden välillä, joiden ainoa pääoma on oma työvoima, sekä tavarantuotanto- ja palvelualoilla toimivien ja muilla aloilla toimivien välillä.
 - Kansainvälinen kauppa, jonka johdosta toimintoja ja resursseja siirretään eri paikkoihin kustannusten ja hintojen perusteella, toimii suurenuslasin tavoin: se korostaa maan hyviä puolia ja myös sen puutteita. Kauppapolitiikkaa ei siis voida muotoilla irrallaan muista unionin politiikoista, kuten työmarkkinoiden siirtymää ja mukauttamista koskevista politiikoista, kasvihuonekaasujen vähentämispolitiikasta, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen tähtäävästä politiikasta, sisämarkkinapolitiikasta tai kehitys- ja yhteistyöpolitiikasta.
 - Maailmassa, jossa ollaan jälleen tekemisissä niukkuuden kanssa, **haasteena on** perinteisesti ulkoisille markkinoille pääsyn vakaus, mutta myös **toimitusvarmuus** ⁽⁵⁾. Jatkuvasta energia- ja ravintovarantoihin kohdistuvasta paineesta sekä luonnonvarojen saannista käytävästä yhä kiivaammasta kilpailusta tulee kauppa- ja turvallisuuspolitiikkoja määrittäviä tekijöitä.
- 3. Avoimuutta ja oikeudenmukaista siirtymää edistävässä kauppajärjestelmän perinpohjaisessa uudistamisessa huomioon otettavia seikkoja**

3.1 Vaikuttaminen WTO:n tulevaan uudistukseen

3.1.1 Globalisaatioon liittyvät suuret muutokset ja niiden seuraukset unionille eivät kuulu vain kauppapolitiikan alalla pohdittaviksi, vaan ne ovat haasteita koko unionille. Unionin olisikin ryhdyttävä kartoittaviin toimiin ja käynnistettävä julkinen keskustelu oikeudenmukaisen siirtymän edellytyksistä. ETSK panee tässä suhteessa merkille mietintäryhmän raportin Eurooppa-neuvostolle EU:n tulevaisuudesta vuoteen 2030 saakka ⁽⁶⁾. Raportissa määritellään ja tarkistetaan unionin ulkoisen toiminnan "strategista toiminta-ajatusta" ja pitkän aikavälin painopisteitä.

3.1.2 EU:n on mielletävä kauppapolitiikkansa vivuksi, jota voidaan hyödyntää tulevassa WTO:n uudistuksessa. ETSK kannattaa komission ehdotusta perustaa "sekä kehittyneiden että kehitysmaiden asiantuntijoista koostuva ryhmä, jonka tehtävänä on antaa riippumattomia suosituksia, joiden pohjalta voidaan muodostaa EU:n kanta siihen, mitä asioita WTO:ssa pitäisi käsitellä ja kuinka WTO:n pitäisi toimia Dohan kierroksen päättymisen jälkeen". Komitea haluaa osallistua ryhmän toimintaan ja laatia valmistelevalle lausunnon tästä aiheesta.

⁽⁵⁾ EUVL C 132, 3.5.2011, s. 15; EUVL C 54, 19.2.2011, s. 20.

⁽⁶⁾ Eurooppa 2030 -hanke – Haasteet ja mahdollisuudet, Herman Van Rompuyille 9. toukokuuta 2010 esitetty raportti: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/fi_web.pdf.

3.1.3 ETSK:n mielestä unionin on otettava pitkän aikavälin tavoitteekseen edistää WTO:n toimintaperiaatteen muokkamista ja monenvälisyyden uudelleenarviointia kauppajärjestöstä alun perin esitetyn suunnitelman pohjalta. Kansainvälisestä kauppajärjestöstä (ITO), sellaisena kuin se määriteltiin vuonna 1948 Havannan peruskirjassa, oli tarkoitus tulla monenvälinen järjestö, joka käsittelee poikkeuksetta kaikkia kansainväliseen kauppaan liittyviä näkökohtia – siis myös työllisyys- ja investointikysymyksiä.

3.1.4 Dohan kierroksen umpikujan ja talouskumppanuussopimuksista käytävien neuvottelujen viivästysten takia EU:n on pohdittava uudelleen kehityksen ja kaupan yhteyksiä. ETSK haluaa kiinnittää unionin kauppa- ja kehityspoliittisen strategian perusteelliseksi uudistamiseksi huomiota "Kaikki paitsi aseet" -aloitteen ja talouskumppanuussopimusten nykytilanteeseen. Kauppapolitiikkaa laaditaan kokonaisuutena, ja komitea ilmaisee tyytyväisyytensä tarkasteltavana olevan tiedonannon puitteissa yleisen tullietuusjärjestelmän uudistamiseen liittyen tehtyyn lisätyöhön sekä aikomukseen antaa kauppaa ja kehitysyhteistyötä koskeva tiedonanto.

3.2 Ruokaturvan asettaminen etusijalle

3.2.1 Komitea on tehnyt useissa lausunnoissaan ⁽⁷⁾ ehdotuksia kauppapolitiikan strategisen luonteen vahvistamiseksi. Lisäksi ETSK esitti toukokuussa 2011 järjestetyn ruokaturvakonferenssin jälkeen suosituksensa G20-ryhmän työskentelyä varten. Se pitää kansainvälistä kauppaa yhtenä ratkaisevista tekijöistä ruokaturvan varmistamiseksi ja sen takaamiseksi, että oikeus saada ruokaa toteutuu. Konferenssin päätelmissä ⁽⁸⁾ todetaan kaupan vaikutuksesta ruokaturvaan ja kehitykseen seuraavasti:

3.2.2 Tulee varmistaa, että kansainvälisen kaupan säännöt ovat omiaan edistämään ruokaturvaa.

3.2.3 Tulee huolehtia siitä, että kauppaan liittyvissä uudistuksissa sekä kauppaneuvotteluissa otetaan asianmukaisesti huomioon tarve vähentää ruoan ja ravinnon saannin epävarmuutta kehitysmaiden heikoimmassa asemassa olevan väestön keskuudessa.

3.2.4 Tulee vähentää merkittävästi sellaisia kansallisia tukia, jotka aiheuttavat kilpailun vääristymistä, ja poistaa vientituet.

- Tulee määritellä tarkemmin, milloin ja miten vientirajoitustoimenpiteitä voidaan käyttää, sekä vahvistaa samanaikaisesti kuulemis- ja ilmoitusmenettelyä. Erityisesti tulee punnita tällaisten toimenpiteiden kielteisiä seurausvaikutuksia muiden maiden ruokaturvaan.

⁽⁷⁾ EUVL C 318, 29.10.2011, s. 150; EUVL C 248, 25.8.2011, s. 55; EUVL C 218, 23.7.2011, s. 25; EUVL C 21, 21.1.2011, s. 15; EUVL C 255, 22.9.2010, s. 1; EUVL C 128, 18.5.2010, s. 41; EUVL C 211, 19.8.2008, s. 82.

⁽⁸⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/food-for-everyone-conclusions-en.pdf>

- Tulee poistaa humanitaarisen ruoka-avun viennin, kuljetuksen ja tuonnin esteet avunsaajamaissa ja niiden naapurimaissa.

3.2.5 Tulee varmistaa, että kehitysmaat hyötyvät kauppasäännöistä nykyistä enemmän.

- Tulee antaa kehitysmailla mahdollisuudet hyödyntää elintarvikemarkkinoidensa suojaamiseksi riittävässä määrin erityisiä poikkeuskohtelumääryksiä ja kannustaa niitä tähän. Eri-tyisen tärkeää on edistää monenvälisissä, alueellisissa ja kahdenvälisissä yhteyksissä niiden mahdollisuuksia toteuttaa suoja-toimenpiteitä, jos tuontimäärät kasvavat huomattavasti ja voivat vaarantaa paikallisen elintarviketuotannon.

- Tulee parantaa kehitysmaiden tuottamien maataloustuotteiden pääsyä kehittyneiden maiden markkinoille. Muiden kehittyneiden maiden olisi seurattava Euroopan unionin esimerkkiä ja ryhdyttävä soveltamaan ”Kaikki paitsi aseet” -aloitteen kaltaista järjestelmää. Lisäksi olisi madallettava huomattavasti kehitysmaissa tuotettuihin jalostustuotteisiin sovellettavia tullitariffeja, jotta edistetään paikallisten jalostuslaitosten perustamista.

- Tulee varmistaa, että kauppaa tukevaa apua koskevaan aloitteeseen (*Aid for Trade*) saadaan lisäresursseja, jotta voidaan vahvistaa kehitysmaiden valmiuksia osallistua kansainväliseen elintarvikekauppaan ja saada siitä hyötyä. Lisäksi olisi vahvistettava kehitysmailla suunnattua teknistä apua, jonka tarkoituksena on auttaa niitä mukautumaan maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevaan sääntelyyn ja sääntöihin.

- Tulee kannustaa alueelliseen yhdentymiseen sekä etelä-etelä-kauppaan ja -yhteistyöhön edistämällä alueellisten taloudellisten ryhmittymien toimintaedellytyksiä. Kansainvälisen yhteisön ja EU:n olisi unionille kertyneen arvokkaan kokemuksen avulla tuettava tätä prosessia.

3.2.6 Komitea toivoo, että komissio ottaa nämä ehdotukset huomioon valmistellessaan tiedonantoa kaupasta ja kehitysyhteistyöstä.

3.2.7 Mainittujen suositusten edistämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kehitysyhteistyökysymyksiin, maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen ja keskusteluun vuosituhaten kehitystavoitteista kiinnitetään yhä enemmän huomiota komitea ehdottaa, että vuosi 2015 julistetaan kehityksen ja yhteistyön teemavuodeksi (alustava nimi). Koska myös EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet saavuttamaan kehitystavoitteet vuoteen 2015 mennessä, komitea kehottaa hyödyntämään EU:n teemavuotta niin, että pyritään saamaan kaikki ihmiset, kansalaisyhteiskunta, valtiot ja EU ymmärtämään asetetut tavoitteet sekä vuoden 2015 jälkeiset uudet tavoitteet ja ottamaan vastuuta niiden saavuttamisesta.

4. Tehokkaiden ja entistä rehdimpään kilpailuun tähtäävien välineiden luominen

4.1 Maailmanlaajuisessa ohjausjärjestelmässä on vakavia puutteita kilpailuun liittyvissä asioissa. WTO käsittelee kilpailukysymyksiä edelleen vain osittain ja epätydyttävällä tavalla. Sen toimivaltaan eivät kuulu ongelmat, jotka liittyvät yksityisiin monopoleihin, määräävän aseman väärinkäyttöön tai yksityisistä aloitteista johtuviin muihin kuin tulliesteisiin (standardit ja vaatimukset). Polkumyyntiä, subventioita ja valtiontukia koskevan kauppaoikeuden tulkinta on WTO:n riitojenratkaisuelimen oikeuskäytännön varassa.

4.2 Koska unioni ei pysty yksin korjaamaan maailmanlaajuisen ohjausjärjestelmän puutteita, sen tulee pyrkiä nykyisen lainsäädännön selventämiseen sekä arvojensa ja normiensä korostamiseen välineissä, joiden avulla suojataan ja turvataan rehti kilpailu. Unionin tulee

- pyrkiä yhteistyössä WTO:n sihteeristön kanssa vakiinnuttamaan vientiin liittyvien kilpailuedellytysten arvioinnin asema kauppapoliittisessa maatutkinnassa (TPRM)

- kannustaa laatimaan vuosittain raportti kaupan ja investointien esteistä

- edistää erilaisia aloitteita, joiden tavoitteena on nk. Singaporen kysymysten (investoinnit, julkiset hankinnat, kilpailu) sisällyttäminen uuteen monenväliseen strategiaan ja kaupan helpottamisen pitäminen vastaisuudessa osana tätä strategiaa; erityisen tärkeää on vahvistaa monenvälisen julkisia hankintoja koskevan sopimuksen tarve ja tukea hanketta tarvittaessa ”porkkanalla” (esimerkiksi teknologiansiirto) tai ”kepillä” (yhteisön julkisten hankintojen markkinoille pääsyn rajoittaminen)

- vähentää EU:n jäsenvaltioiden välistä kilpailun vääristymistä, jota voi esiintyä eri maiden yritysten pyrkiessä unionin ulkopuolisille markkinoille, yhdenmukaistamalla vienninedistämisen-, vientivakuutus- ja vientiluottopolitiikkoja ja -toimia sekä integroimalla asteittain kauppakamarit ja niiden edustustot unionin ulkopuolisissa maissa; unionin ulkopuolisissa maissa toimivien pk-yritystoimintaa tukevien keskustusten vahvistaminen ja kehittäminen (*European Business Centre*) ⁽⁹⁾ ja markkinoille pääsyä edistävien tiimien (*Market access teams*) ⁽¹⁰⁾ saattaminen täyteen toimintavalmiuteen antaisi EU:lle tätä ajatellen tehokkaita työkaluja

- huolehtia siitä, että immateriaalioikeuksia kunnioitetaan teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyviä näkökohtia koskevan WTO:n sopimuksen (TRIPS), väärentämisenvastaisen kauppasopimuksen (ACTA) ja kahdenvälisen sopimusten puitteissa

⁽⁹⁾ Kiinassa, Thaimaassa, Intiassa ja Vietnamin.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 25.

— käyttää WTO:n riitojenratkaisuelimen tarjoamia mekanismeja aina tarvittaessa, jotta unionin näkemys ja arvot vahvistuisivat oikeuskäytännössä.

5. Kauppa osallistavan strategian tehokkaana tukena ja kaupan sosiaalisen ulottuvuuden edistäminen

5.1 Maailmanlaajuistumisen sosiaalinen ulottuvuus on otettava välttämättä huomioon, ja jossakin vaiheessa siitä on päästävä neuvotteluratkaisuun monenvälisissä elimissä, erityisesti WTO:ssa. EU:n on pidettävä tavoitteenaan, että ILO:lle myönnetään tarkkailija-asema WTO:ssa mahdollisimman pian, ja taivuteltava tätä edelleen vastustavia maita muuttamaan kantaansa. ILO voitaisiin lisäksi ottaa vähitellen mukaan WTO:n jäsenten kauppapoliittiseen maatutkintaan, johon se voisi osallistua maiden sosiaalipoliittikkaa koskevilla kannanotoilla.

5.2 ETSK toteaa, että unionilla on sosiaalisen ulottuvuuden huomioon ottamisesta kaupankäynnissä myönteisiä kokemuksia, joita voidaan hyödyntää kansainvälisellä tasolla konkreettisenä vertailukohtana ilman, että vaarana on kritisointi peitellyn protektionismin johdosta. Komitea pyrkiikin aina edistämään myös sosiaalista ulottuvuutta käsittelevän kestävän kehityksen osion sisällyttämistä kaikkiin kauppasopimuksiin, ILO:n keskeisten perussopimusten huomioon ottamista sosiaalikysymyksiä käsittelevissä kohdissa, ehtojen asettamista yleisessä tullietuusjärjestelmässä ja Euroopan globalisaatorahaston olemassaoloa.

5.3 Tämän viimeaikaisen dynaamisen kehityksen lisäksi käytettävissä ovat vaikutusarvioinnit, joiden avulla – mikäli metodologiaa tarkistetaan – voitaisiin entistä paremmin ennakoita toimien työllisyysvaikutuksia ja valmistella liitännäistoimenpiteitä⁽¹¹⁾. ETSK kiinnittää erityistä huomiota EU:n solmimissa kauppasopimuksissa määrättyjen seurantakomiteoiden perustamiseen; niiden on määrä valvoa sopimusten sosiaalista ja ympäristöulottuvuutta.

5.4 Unionin ja jäsenvaltioiden olisi jatkettava rahoituksen osoittamista ILO:n kahdeksan keskeisen perussopimuksen tunnetuksi tekemiseen ja täytäntöön panemiseen pitäen kuitenkin kirkkaana mielessä, ettei niiden avulla voida välittömästi ratkaista Euroopan kilpailukyky- ja työllisyysongelmia. Uusia mahdollisuuksia nivoa kauppa ja työllisyys toisiinsa tarjoutuu myös, kun seurataan tarkasti ILO:n aloitetta sosiaalisen perusturvan luomisesta ja ihmisarvoista työtä edistävien ohjelmien tukemisesta. ETSK odottaa, että G20-ryhmä pohtisi yhteisymmärryksessä IMF:n ja Maailmanpankin kanssa yleismaailmallisen sosiaalisen perusturvan mahdollisia rahoitustapoja.

5.5 Unionin on otettava vaikutusarvioinneissa huomioon ala-kohtaiset työmarkkinavuoropuhelut, kun määritellään toimenpiteitä, joiden on tarkoitus edistää mukautumista unionin kauppapoliittisten päätösten vaikutuksiin. Unionin tulee myös ottaa kauppapoliitikassaan selvästi huomioon Lissabonin sopimuksen horisontaalisen sosiaalilausekkeen seuraukset⁽¹²⁾. Seuraavista rahoitusnäkömistä käytävissä neuvotteluissa on säilytettävä Euroopan sosiaalirahasto ja suunnattava se kysymyksiin, jotka koskevat siirtymiin ja rakennemuutoksiin liittyviä teollisuuden muutoksia. Euroopan globalisaatorahaston tukiehtoja on joustavoitettava, jotta mahdollisimman monet paitsi teollisuuden myös maatalousalan muutoksista kärsimään joutuneet työntekijät voivat saada tukea. Rahastosta voitaisiin tukea myös sosiaalipoliittisia kokeiluja.

5.6 ETSK kehottaa sisällyttämään kestävän kehityksen kysymyksiä käsitteleviin sopimusten osioihin ihmisoikeudet ja sovitamaan sopimusten liitännäistoimenpiteet yhteen demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen kanssa. Yhdistyneiden Kansakuntien peruseriaatteiden entistä tehokkaampi täytäntöönpano edistää EU:n tavoitteita yksittäisissä ihmisoikeuskysymyksissä. Kuten yritysten yhteiskuntavastuuta käsittelevässä tiedonannossa (lokakuu 2011)⁽¹³⁾ todetaan näiden periaatteiden noudattaminen on kaupan ja kehityksen oleellinen haaste.

6. Ympäristösitoumusten konkreettinen toteuttaminen kauppapoliitikassa

6.1 Dohan kierroksella ympäristöhyödykkeistä ja -palveluista käytävät neuvottelut voivat osaltaan edistää ilmastoa säästävien hyödykkeiden ja tekniikoiden saatavuuden parantamista koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista. Monien tuotteiden kohdalla – tämä koskee erityisesti uusiutuvia energiamuotoja – tulliesteet ovat kuitenkin vähäisiä tai suhteellisen pieniä, kun taas muut kuin tulliesteet jarruttavat edelleenkin huomattavasti kyseisten tuotteiden leviämistä. Komission uutena ehdotuksena on tulli- ja muut näkökohdat sisältävän varhaisen erillisen sopimuksen laatiminen WTO:ssa ympäristöhyödykkeiden ja -palvelujen kaupasta, ja ETSK kannattaa sitä.

6.2 Jotta Eurooppa voisi kehittää vihreää taloutta maailmanlaajuisen kilpailun oloissa ja pysyä alalla johtoasemassa, sen tulisi oman etunsa ja ilmaston edun vuoksi pitää tavoitteena edelleen 80 prosentin vähennystä kasvihuonekaasupäästöissä vuoteen 2050 mennessä. Välitavoitteena voisi olla esimerkiksi 40 prosentin vähennys vuosina 2020–2030. Komitea ehdottaa vaikutusarviointien laatimista (kilpailukyky, työllisyys, ympäristö) ja julkisten keskustelutilaisuuksien järjestämistä vuosien 2020–2050 siirtymien ennakointia ja talouden toimijoiden ja kansalaisten odotusten vakauttamiseksi.

⁽¹²⁾ ETSK:n lausunto "EU:n yhteenkuuluvuuden ja sosiaalialan koordinoinnin vahvistaminen", ei vielä julkaistu EUVL:ssä.

⁽¹³⁾ Komission tiedonanto yritysten yhteiskuntavastuuta koskevasta uudistetusta EU:n strategiasta vuosiksi 2011–2014, KOM(2011) 681 lopullinen.

⁽¹¹⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 19.

6.3 Kyseisen välitavoitteen asettamisen yhteydessä on toteutettava lainsäädännöllisiä ja verotuksellisia toimia, joilla pyritään lisäämään investointeja puhtaiden tekniikoiden tutkimukseen ja kehittämiseen. Komission analyysin mukaisesti "hiilikorvaustoimenpiteiden" toteuttamiseen rajoilla tulee turvautua vain harvoissa poikkeustapauksissa, joissa kilpailukyvyyn heikkenemistä ja hiilivuotoa todetaan tapahtuneen, ja tällöin on noudatettava WTO:n sääntöjä. ⁽¹⁴⁾

6.4 Päästökauppamarkkinoiden kehittäminen maailmalla etenee hitaasti ja epävarmasti, joten EU:n jäsenvaltiot ovat vielä joitain vuosia niiden harvojen maiden joukossa, jotka määräävät hinnan hiilidioksidille. Koska eräillä Euroopan unionin päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluvilla aloilla on tulevaisuudessa hiilivuotovaara, komitea suosittelee, että komission toteuttaman ilmaisten päästöoikeuksien jaon ohella lisätään huomattavasti pitkän aikavälin investointeja talouden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen ja luodaan ennakoitavat ja vakaat puitteet innovoinnille, tutkimukselle ja kehittämiselle, kun on kyse puhtaasta teknologiasta, joka ei vielä ole kaupallistettavissa.

6.5 Liikenteen alalla ETSK kannattaa ilmastomuutosta koskevassa YK:n puitesopimuksessa asetettuja maailmanlaajuisia tavoitteita, joiden mukaan lentoliikenteen päästöjä tulisi vähentää 10 prosenttia ja meriliikenteen päästöjä 20 prosenttia. Päätös vähennystoimenpiteiden jakamisesta koskee myös liikennealaa, sillä lentoliikenne liitetään vuodesta 2012 asteittain EU:n päästökauppajärjestelmään. EU:n aloite meriliikenteen energiatehokkuustavoitteiden asettamiseksi edistäisi näitä toimia.

6.6 Mitä tulee kestävän kehityksen arviointeihin, ETSK viittaa aiemmassa lausunnossa ⁽¹⁵⁾ antamiinsa suosituksiin nykyisen järjestelmän uudistamisesta. Erityisesti olisi parannettava tiedonsaantia kauppapolitiikkojen ympäristövaikutuksista hyödyntämällä yhä tehokkaammin sihteeristöjä, jotka hallinnoivat monenvälisiä ympäristösopimuksia.

6.7 Jos ympäristömyönteisyyttä tai kestävyysperiaatteiden mukaisuutta koskevat standardit ja merkinnät jäävät yksityissektorin huoleksi ja jos ne ovat hajanaisia EU:n sisällä, tarvitaan välttämättä yhteisiä mittaus- ja arviointipuitteita, jotka kuuluvat komission tai tästä asiasta vastaavan viraston vastuulle.

Bryssel 7. joulukuuta 2011

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ Vain englanniksi saatavilla oleva asiakirja *Trade as a driver for prosperity* (Kaupan rooli vaurauden lisäämisessä), SEC(2010) 269, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146940.pdf.

⁽¹⁵⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 19.